

Een themaschrift over beleid en regelgeving voor Cultuur- en Gemeenschapscentra

A R T I S J O K

Bedrijfsvoorheffing op inkomsten van podiumkunstenaars die niet-rijksinwoners zijn

Jaargang 02 - Nummer 06 - december 2006

In deze Artisjok willen wij u een beknopte handleiding bieden bij de problematiek van de bedrijfsvoorheffing buitenlandse artiesten, zoals dit gemeenzaam in de sector wordt genoemd. Het is een algemeen overzicht van het wanneer, het hoe en het waarom van deze bedrijfsvoorheffing. Wij zijn er ons van bewust dat er heel wat elementen niet vermeld zijn omdat ze heel zelden voorkomen en de tekst alleen maar zouden verzwaren en onbegrijpelijk maken. Dit globale inzicht moet het mogelijk maken op een goed geïnformeerde manier de juiste beslissingen te nemen.

Algemeen kader: toelichting van de terminologie

De 'bedrijfsvoorheffing' (BV) is de belasting die betaald wordt op een inkomen verworven door betaalde arbeid. Deze BV voor podiumkunstenaars, die niet-rijksinwoner zijn, is bepaald op 18% van het brutobedrag van de inkomsten en wordt aan de bron ingehouden. De BV is verschuldigd door 'degenen die als schuldenaar, bewaarder, mandataris of tussenpersoon de vermelde inkomsten betalen of toekennen of bij ontstentenis daarvan door de organisator van de vertoningen'. Hoewel de Belgische organisator slechts schuldenaar van de 18% BV is "bij ontstentenis van" een partij die gekwalificeerd wordt als schuldenaar, bewaarder, mandataris of tussenpersoon van de inkomsten, zien we dat de Belastingadministratie zich veelal rechtstreeks richt tot de Belgische organisator. Dit betekent dat de organisator dit bedrag inhoudt van de uitkoopsom en aan de belastingen doorstort. Deze verantwoordelijkheid heeft verder geen enkel verband met een eventueel werkgeverschap en de daaraan verbonden verplichtingen.

Een '**podiumkunstenaar**' wordt door de belastingadministratie als volgt omschreven:

"In het algemeen kan men stellen dat onder podiumkunstenaars moeten worden verstaan alle personen die met winstoogmerk deelnemen aan voorstellingen, vertoningen of uitvoeringen van reproducerende kunst (die voornamelijk maar niet uitsluitend in de amusementssector gesitueerd zijn) waaraan zij hun talent wijden ten vermake van het publiek, ongeacht de plaats waar die voorstellingen enz. plaatshebben (in een zaal, in het openbaar, voor radio of televisie enz.). Ter zake is het zonder belang of de podiumkunstenaars alleen of als lid van een orkest, gezelschap, ploeg, enz. optreden."

Een persoon is een '**niet-rijksinwoner**' als hij of zij "buiten België een duurzaam verblijf houdt waar de betrekkingen met het gezin en de medemensen worden onderhouden, waar de vitale bezigheden en de beroepswerkzaamheden worden uitgeoefend of van waaruit het vermogen wordt beheerd."

De BV is '**liberatoir**' of bevrijdend, dit wil zeggen dat de BV gelijkgesteld wordt met de uiteindelijke belasting. De podiumkunstenaar of het vennootschap hoeft in België geen verdere aangifte te doen. Bovendien zijn de inkomsten uit deze optredens in België ook niet meer belastbaar in het land van herkomst van de podiumkunstenaar of de vennootschap.

Het belasten van vergoedingen voor prestaties van buitenlandse artiesten is vastgelegd in het Belgische fiscale recht. De toepassing van het Belgische fiscale recht kan evenwel worden beperkt door de toepassing van het verdragsrecht. Het verdragsrecht vindt men in de zogenaamde '**dubbelbelastingverdragen**' die België met een groot aantal landen heeft gesloten. In essentie regelen die verdragen tussen twee landen de toewijzing van de bevoegdheid om op inkomsten, naargelang de aard daarvan, belastingen te heffen. Het verdrag anticipeert dus op de problemen die kunnen rijzen doordat twee staten hun eigen fiscale regels willen toepassen op een bepaald inkomen, wat dan kan leiden tot een dubbele belasting. Het verdrag duidt het land aan dat op een bepaald inkomen haar eigen fiscale regels mag toepassen; het andere land moet dan vrijstelling verlenen.

Wanneer moet een organisator deze voorheffing inhouden?

In principe moet de organisator op elke vergoeding aan een buitenlands podiumkunstenaar, niet-rijksinwoner, de bedrijfsvoorheffing van 18% inhouden tenzij deze vergoeding (of een gedeelte ervan) kan vrijgesteld worden van BV. In ieder geval moet de organisator de BV inhouden:

- voor podiumkunstenaars uit die landen waarmee België geen verdrag heeft afgesloten;
- voor die podiumkunstenaars die als zelfstandige optreden.

In deze gevallen stort de organisator de BV door aan de Belgische fiscus en vraagt een attest van betaling dat aan de podiumkunstenaar wordt bezorgd. Gezien het liberatoire karakter hoeft de podiumkunstenaar op deze inkomsten geen verdere belastingen meer te betalen in eigen land. In deze gevallen is het duidelijk dat deze regeling voordelig is voor de kunstenaars omdat ze slechts 18% BV betalen op hun inkomsten. Dit is in de meeste gevallen heel wat minder dan de aanslagvoet in hun eigen land.

Indien de betalingen gebeuren aan vennootschappen bepaalt de inhoud van het dubbelbelastingverdrag, afgesloten door België met het land van herkomst van de vennootschap, of de BV moet worden ingehouden of er een mogelijke (gedeeltelijke) vrijstelling is. De meeste dubbelbelastingverdragen bevatten een afzonderlijk artiestenartikel, meestal Artikel 17.

Het artiestenartikel kort toegelicht

De inhoud van Artikel 17 hangt af van de periode waarin België het Verdrag heeft onderhandeld. Dit gebeurde en gebeurt op basis van 'modelverdragen' die worden opgesteld door OESO. In dit kader zijn er drie modelverdragen relevant, 1963 - 1977 - 1992.

Model 1963

In deze verdragen luidt Artikel 17 als volgt:
“Niettegenstaande de bepalingen van de artikelen 14 en 15 zijn inkomsten die beroepsartiesten, zoals toneelspelers, film-, radio- of televisieartiesten en musici ... als zodanig uit hun persoonlijke werkzaamheden verkrijgen, belastbaar in de overeenkomstsluitende staat waar die werkzaamheden worden verricht.”

Het artikel 17 van de verdragen die België heeft gesloten met Brazilië, Bulgarije, Denemarken, Hongarije, Oostenrijk, Spanje en Tunesië is in grote mate geïnspireerd door dit model.

Belangrijk hierbij is dat in deze reeks van verdragen slechts gesproken wordt van betalingen die persoonlijk aan de artiest worden verricht. Gevolg

daarvan is dat betalingen aan vennootschappen die in deze landen zijn gevestigd volledig van 18% BV moeten worden vrijgesteld. Deze vennootschappen dienen hun belasting in eigen land te betalen.

De bovenstaande lijst van landen kan worden uitgebreid met Duitsland, Frankrijk en Griekenland indien de podiumkunstenaar effectief personeel is van de vennootschap.

Model 1977

In deze verdragen luidt Artikel 17 als volgt:
“Niettegenstaande de bepalingen van de artikelen 14 en 15 mogen inkomsten die een inwoner van een overeenkomstsluitende staat verkrijgt uit zijn persoonlijke werkzaamheden die hij in de andere overeenkomstsluitende staat verricht in de hoedanigheid van artiest, zoals toneelspeler, film-, radio- of televisieartiest, of musicus, ... in die andere staat worden belast. Indien inkomsten uit werkzaamheden die een artiest ... persoonlijk en als zodanig verricht, niet worden toegekend aan de artiest zelf maar aan een andere persoon, mogen die inkomsten, niettegenstaande de bepalingen van de artikelen 7, 14 en 15, worden belast in de overeenkomstsluitende staat waar de werkzaamheden van de artiest of de sportbeoefenaar worden verricht.”

Het gaat hier om de verdragen die België heeft afgesloten met alle Europese landen, behalve de landen die onder Model 1963 werden opgesomd. Voor alle duidelijkheid: er bestaan geen verdragen met IJsland, Monaco, Liechtenstein, Vaticaanstad, San Marino en Andorra.

Daarnaast vallen volgende landen ook nog onder dit model: Argentinië, Armenië, Azerbeidzjan, Australië, Bangladesh, Canada, China, Egypte, de Filipijnen, Georgië, India, Indonesië, Israël, Ivoorkust, Japan, Kazakstan, Kirgizië, Maleisië, Marokko, Mauritius, Mexico, Mongolië, Nieuw-Zeeland, Nigeria, Oezbekistan, Pakistan, Senegal, Singapore, Sri Lanka, Tadzjikistan, Thailand, Tunesië, Turkije, Turkmenistan, Venezuela, Vietnam, Zuid-Afrika en Zuid-Korea.

Aangezien hier duidelijk ook de inkomsten worden vermeld die betaald worden aan de vennootschappen, dient de 18% BV worden ingehouden op de uitbetaalde sommen (of op een gedeelte ervan).

Model 1992

Het artikel 17 van het OESO-modelverdrag van 1992 neemt de tekst van het modelverdrag van 1977 over en voegt er een derde lid aan toe:

“Niettegenstaande de bepalingen van de paragrafen 1 en 2, zijn inkomsten uit werkzaamheden bedoeld onder paragraaf 1 en verricht in het kader van culturele uitwisseling goedgekeurd door de Staat waarvan de

artiesten of de sportbeoefenaars inwoner zijn, slechts in die Staat belastbaar.”

We willen er hier wel op wijzen dat er verschillende categorieën van vrijstellingen bestaan afhankelijk van de concrete bepalingen in het dubbelbelastingverdrag. Het zou ons in dit bestek te ver leiden in detail in te gaan op al die verschillen. Belangrijk is wel dat de organisator via documenten moet kunnen aantonen dat het betrokken land de betrokken vennootschap voor een wezenlijk deel heeft gefinancierd en/of dat er een cultureel akkoord bestaat. Bovendien moet worden aangetoond dat de betrokken podiumkunstenaar rijksinwoner is van het land waarmee België dit soort verdrag heeft afgesloten.

Een goed voorbeeld hiervan is het verdrag met Nederland dat op 1 januari 2003 in werking is getreden. We komen hier later (punt 5) uitgebreid op terug.

AANDACHT !

Het publiceren van een landenlijst bevat het risico dat de lijst reeds verouderd is bij de publicatie. Raadpleeg daarom steeds de actuele lijst op de website van FOD Financiën (zie verder). Wanneer Artikel 17 slechts één paragraaf bevat zit je meestal bij het model 1963. Wanneer Artikel 17 twee of meerdere paragrafen bevat, heb je te maken met model 1977 en/of 1992.

Vergoedingen die in principe niet aan de 18% BV worden onderworpen

Productiekosten

Dit zijn de kosten die betaald worden aan Belgische of buitenlandse leveranciers en die op zich geen rechtsreeks verband houden met de artistieke prestatie van de buitenlandse podiumkunstenaar. De kosten kunnen voorzien zijn in het contract (vb een gedeelte van de uitkoopsom wordt omschreven als het ontwerp en het vervaardigen van decor, kostuums, licht, geluid...) en/of worden betaald door de organisator bij externe leveranciers (extra licht en geluid). Deze kosten moeten wel kunnen bewezen worden door middel van facturen, contracten,... en moet redelijk zijn, dwz. tot de normale praktijk behoren. Let wel: wat in het contract wordt opgenomen als productiekost is een levering van diensten en kan dus onderworpen zijn aan de BTW – regeling (21%).

Verplaatsing-, voeding-, en logementkosten

Deze regelgeving is gebaseerd op de Circulaire van 16 oktober 2001 en bepaalt dat van de totale

vergoeding van de buitenlandse artiest een bepaald bedrag mag worden afgetrokken.

De Belgische organisator moet nog steeds de bedragen die hij betaalt voor reiskosten, hotelkosten en cateringkosten van de buitenlandse artiest, ongeacht of deze betalingen rechtstreeks aan de artiest dan wel aan derden worden verricht, toevoegen aan de uitkoopsom om zo te komen tot een brutobedrag.

Vooraleer op dit brutobedrag de 18% BV in te houden, mag daar een aantal forfaitaire bedragen vanaf worden getrokken.

De Belgische organisator mag per buitenlandse artiest volgende bedragen inhouden:

Eénmalig voor de verplaatsingskosten	300,00 EUR
Per gepresteerde dag voor voedingskosten en kleine uitgaven:	37,50 EUR
Per gepresteerde dag voor logementkosten	62,50 EUR

Indien de buitenlandse artiest wordt uitgenodigd om één voorstelling te geven (of meerdere voorstellingen op één dag), dan zal de Belgische organisator van het genoemde brutobedrag € 400,00 in mindering mogen brengen. Op het verminderde bedrag moet dan 18% BV worden ingehouden.

Indien de buitenlandse artiesten gedurende meerdere dagen voorstellingen geven, dan mag voor de eerste dag € 400 in mindering worden gebracht en voor de extra dagen waarop één of meerdere voorstellingen worden gegeven € 100 in mindering worden gebracht van het brutobedrag. Per organisator geldt deze forfaitaire aftrek voor maximum 10 kalenderdagen per jaar voor eenzelfde gezelschap/artiest.

Het moet gaan om gepresteerde dagen, dagen waarop een artistieke prestatie wordt verricht. Dagen waarop wordt gerepeteerd gelden niet als “gepresteerde dagen”.

Belangrijk voor de toepassing is dat de organisator kan bewijzen om hoeveel buitenlandse artiesten het gaat.

De artiest is een zelfstandige, inwoner van de Verenigde Staten

Alleen in het kader van een voorafgaand akkoord (zie verder) is het volledig brutobedrag dat betaald wordt aan een zelfstandige artiest, inwoner van de VS, vrijgesteld van 18% BV op voorwaarde dat de artiest gedurende het kalenderjaar niet langer dan 90 dagen in België verblijft en zijn inkomsten van

Belgische oorsprong tijdens dat kalenderjaar beneden US \$ 3.000 blijven.

De artiesten zijn rijksinwoner van Duitsland, Frankrijk en de VS én werknemer van de buitenlandse werkgever

De verdragen die België heeft gesloten met Duitsland, Frankrijk en de VS bevatten geen bijzonder artiestenartikel voor artiesten die door een arbeidsovereenkomst verbonden zijn aan, en dus deel uitmaken van het personeel van een buitenlandse artiestenvereniging die de diensten van deze artiesten aan de Belgische organisator aanbiedt.

Op basis van een ander artikel uit de betreffende verdragen kunnen de vergoedingen die aan de buitenlandse werkgever worden betaald voor prestaties die artiesten uit een van deze drie landen hebben verricht, onder volgende voorwaarden vrijgesteld blijven van 18 % BV:

- 1) de artiest is inwoner van Frankrijk, Duitsland of de VS
- 2) de artiest is werknemer van een (vaste inrichting van een) buitenlandse artiestenvereniging,
- 3) die artiestenvereniging (of de vaste inrichting die de artiest tewerkstelt) zelf moet, waar het een Franse of Amerikaanse artiest betreft, zelf in Frankrijk, respectievelijk de VS zijn gevestigd,
- 4) de artiestenvereniging mag in België geen vaste inrichting (kantoor, filiaal...) hebben die de bezoldigingen betaalt of draagt,
- 5) de duur van de werkzaamheden (waar het een Duits artiest betreft) of het verblijf (waar het een Frans of Amerikaans artiest betreft) in België mag in de loop van het jaar niet meer dan 183 dagen bedragen.

Regels voor een voorafgaand akkoord

Voor de artiesten waarvan sprake in de vorige twee paragrafen kan de organisator een vrijstelling aanvragen in het kader van een voorafgaand akkoord. Dit wordt geregeld door de Circulaire van 1 februari 2002 en werd, wegens gering succes (te veel rompslomp) aanzienlijk vereenvoudigd door de Circulaire van 1 september 2004.

Na het verkrijgen van een voorafgaand akkoord moeten volgende bewijzen bezorgd worden:

Woonplaatsattest

Indien het gaat om een buitenlandse vereniging zijn de vermeldingen (BTW-nummer, maatschappelijke zetel,...) aangebracht op de documenten die de onderneming uitgeeft (facturen, contracten,...) een voldoende bewijs.

Indien het gaat om een buitenlandse artiest bestaat er een gradatie in het te leveren bewijs, afhankelijk van de grootte van de gage.

- Gage minder dan € 5.001,00: geen bepaald document vereist; met betrekking tot de woonplaats van de artiest is een geschreven verklaring van de artiest zelf, zijn afgevaardigde of de buitenlandse onderneming die de evenementen organiseert of op informatie voor publiciteit of op de informatie beschikbaar via het internet of elke andere bron voldoende.
- Gage tussen € 5.001,00 en € 25.000,00: een verklaring op erewoord ondertekend door de buitenlandse artiest en mee ondertekend door de afgevaardigde van het buitenlandse evenementenbureau.
- Gage tussen € 25.001,00 en € 50.000,00: een kopie van de identiteitskaart van de artiest, van zijn paspoort of van elk ander gelijkaardig document (attest van het stadhuis,...).
- Gage meer dan € 50.000,00: attest uitgereikt door de fiscale autoriteiten van de woonplaatsstaat.

Arbeidscontract

Het is in principe aan de betrokken artiest zelf om zijn hoedanigheid van werknemer aan te tonen. Dit kan door een arbeidsovereenkomst, een bewijs van onderworpenheid aan het systeem van sociale zekerheid voor werknemers,... Door een speciale afspraak met Frankrijk moeten Franse artiesten hun hoedanigheid van werknemer niet meer aantonen.

Bijzondere aandacht voor Nederland

Het nieuwe belastingverdrag met Nederland dat van kracht werd op 1 januari 2003 is gebaseerd op het OESO – model 1992. Dit betekent dat er een derde paragraaf is voorzien waarin de rol van de subsidiërende overheid aan bod komt. Deze paragraaf luidt:

‘De bepalingen van de paragrafen 1 en 2 zijn niet van toepassing indien de werkzaamheden die in een verdragshuitende Staat worden verricht voor een wezenlijk deel worden gefinancierd uit de openbare middelen van de andere verdragshuitende Staat, een staatkundig onderdeel, of een plaatselijk publiekrechtelijk lichaam daarvan. In dat geval zijn de inkomsten welke uit die werkzaamheden worden verkregen slechts in die andere verdragshuitende Staat belastbaar.’

De fiscale administratie aanvaardt dat er geen 18% BV dient te worden ingehouden op de door de Nederlandse overheid erkende en gesubsidieerde gezelschappen. Om dit te bewijzen dient de

organisator te beschikken over volgende documenten:

- een attest opgesteld door de Nederlandse fiscale administratie dat het gezelschap – of de leden van het gezelschap die in België optreden – inwoner(s) is/zijn van Nederland;
- het subsidiebesluit van de Nederlandse overheid;
- een begroting van het gezelschap waaruit blijkt dat het gezelschap voor meer dan 30% gesubsidieerd wordt door de Nederlandse overheid.

De organisator moet deze documenten voegen bij de fiscale documenten die hij jaarlijks moet bezorgen aan de fiscale administratie (zie punt 6) als verantwoording voor het niet inhouden van de 18% BV.

De verplichtingen van de Belgische organisator

Eens vaststaat dat en over welk bedrag de Belgische organisator 18 % BV moet inhouden, is het van belang te weten welke verplichtingen hij ter zake kent.

Aangifteplicht

De Belgische organisator moet een aangifte in de BV doen bij de bevoegde ontvanger. Bij elke aangifte dient de Belgische organisator zijn BV registratienummer te vermelden.

Deze aangifte (Nr. 274.3 Aut of Nr. 274.3 Aut. SS) moet worden ingediend, zelfs al zijn er in de betreffende periode (maand of trimester, zie verder) geen aan de 18% BV te onderwerpen inkomsten uitgekeerd.

Inhouding- en doorstortingsplicht

De Belgische organisator moet de verschuldigde 18 % BV inhouden en doorstorten aan het bevoegde ontvangkantoor. Bij elke betaling dient de Belgische organisator zijn BV registratienummer te vermelden.

Termijn

De termijn waarbinnen de aangifte en doorstorting moeten gebeuren, hangt af van het bedrag aan totale BV die in het onmiddellijk voorafgaande jaar verschuldigd was.

- Bedroeg deze minder dan € 25.000, dan moeten aangifte en doorstorting gebeuren *binnen 15 dagen na het verstrijken van het trimester* waarin de inkomsten werden betaald. Tevens moet er in dit geval vóór 15 december een aangifte worden ingediend en een voorschot op de BV van het vierde trimester worden betaald, gelijk aan

minimum 66% van de BV die verschuldigd was voor het tweede trimester van dat jaar.

- Bedroeg deze méér dan € 25.000, dan moeten aangifte en doorstorting gebeuren *binnen 15 dagen na het verstrijken van de maand* waarin de inkomsten werden betaald.

Individuele fiches en samenvattende opgaven

Aan het einde van het inkomstenjaar moet de Belgische organisator, voor elke begunstigde van door haar betaalde inkomsten, een individuele fiche (Nr. 281.10) invullen. Tevens moet van deze individuele fiches een samenvattende opgave (Nr. 325.10) worden opgemaakt.

Beide documenten moeten bij de bevoegde instantie in principe worden ingediend vóór 1 maart van het jaar na dat waarop die fiches en opgave betrekking heeft. De fiches en opgaven moeten worden gestuurd naar het documentatiecentrum voor de bedrijfsvoorheffing.

Een kopie van de individuele fiche moet voor dezelfde datum aan de begunstigde worden opgestuurd. Wegens het niet indienen van de individuele fiches en samenvattende opgaven kan een zware sanctie worden opgelegd. Met name kan een aanslag worden gevestigd ten belope van 309% van de vergoeding die niet in een fiche/opgave werd vermeld (“verantwoord”).

We herhalen dat de Belgische organisator steeds de verplichting heeft dergelijke individuele fiches of samenvattende opgaven in te dienen, ongeacht of hij nu de rechtsvorm van een vennootschap, dan wel van een rechtspersoon (VZW) heeft aangenomen.

Attest betreffende de betaling van de bedrijfsvoorheffing

De Belgische organisator die op de vergoeding 18 % BV ingehouden heeft, zal dikwijls door de artiest in kwestie worden verzocht daarvan een officieel attest te overhandigen. Doel daarvan is de belastingheffing op de ontvangen vergoeding te kunnen aantonen ten overstaan van de belastingadministratie van het land waar hij is gevestigd, zodat het aldaar van belastingheffing vrijgesteld kan blijven.

De Belastingadministratie verschaft een model voor een dergelijk attest, dat enkel in het Nederlands (of Frans) beschikbaar is.

Is de praktijk nu zo eenduidig?

Het korte antwoord op deze vraag is: neen.

Het is immers zo dat de Belgische fiscus zeer dikwijls overgaat tot een aanslag van ambtswege zelfs in die gevallen waarin overduidelijk niet mag / kan geïnd worden. Probeer dit te voorkomen door een goed contact met het bevoegd kantoor. Want éénmaal de

aanslag gevestigd is, rest er niet veel anders dan te betalen en een bezwaarschrift in te dienen. Wordt dit bezwaarschrift ook negatief beoordeeld dan is de rechtbank nog de enige uitweg. En deze procedure duurt jaren...

Nuttige links en adressen

Een overzicht van de geldende dubbelbelastingverdragen vind je op volgend adres (FOD Financiën):
<http://www.fiscus.fgov.be/interfafzn/international/intern000.htm>

Een overzicht van de geldende circulaire's vind je op volgend adres:
<http://www.fisconet.fgov.be/nl/?frame.dll&root=V:/sites/FisconetNldAdo.2/&versie=04&type=VRB06!FNDIRCIR.HTM&>

Adres van het documentatiecentrum bedrijfsvoorheffing:

FOD Financiën
AOIF
Documentatiecentrum - Bedrijfsvoorheffing
Kruisstraat 28
9470 DENDERLEEUEW

Adres van de Dienst Buitenland:

FOD Financiën
AOIF
Dienst directeur buitenland
Koning Albert II – laan 33 bus 321
Toren B-7de verdieping
1030 BRUSSEL
02/576 98 25 (De heer Roland De Backer)

Met dank aan de heer Roland De Backer voor het kritisch nalezen en corrigeren van deze tekst.

Redactie: Paul Sergier, directeur VVC

Lay-out: Leen Pede, administratief verantwoordelijke

Artisjok is een elektronische uitgave van de Vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra vzw. Dit themaschrift doorsturen naar vrienden en collega's is toegestaan, evenals de overname van teksten, mits bronvermelding.

U kan zich gratis abonneren op dit themaschrift door een mail te sturen naar info@cultuurcentra.be. Vergeet niet uw naam en e-mail te vermelden! Uitschrijven kan eveneens op info@cultuurcentra.be met vermelding 'uitschrijving' en uw e-mailadres.

Eerdere edities van Artisjok kan u raadplegen op www.cultuurcentra.be.

Uw persoonlijke gegevens (naam en e-mailadres) worden opgenomen in het VVC-databestand, conform de wet van 8 december 1992 betreffende de bescherming van uw privé-leven. Deze gegevens zullen enkel gebruikt worden om u regelmatig deze Artisjok te bezorgen. U hebt het recht uw persoonlijke gegevens op te vragen en te laten wijzigen.

V.U. Eugeen Van lent, voorzitter

VVC Gallaitstraat 86 bus 23 1030 Schaarbeek tel. 02 201 17 07 fax 02 201 07 19 info@cultuurcentra.be

